

2

50.000 huller

Beton'erne opfinder borerobot og bukkenøgle

7

Sponge-jet

Ny metode til miljøsanering for PCB og bly

11

Et håndværkerliv!

Carl Seifert fik for få klø i sin læretid

18

Jægersoldaten

Lars' arbejdsplads var en krigszone i Afghanistan

Rullestilladser skal bruges med omtanke

Der sker for mange ulykker ved anvendelse af rullestilladser. Derfor sætter vi fokus på rullestilladser her i avisen under DeBatMan på side 4 og 5.

På billedet kan du se et eksempel på, at ulykken kan komme, hvornår det skal være. Den gode maler står i omkring 3 meters højde uden nogen form for rækværk. Han er i gang med at restaurere stukken, og det er han rigtig god til. Bare han var lige så god til at bygge stilladser!!

Lovgivningen kræver, at der skal være fuldt rækværk (hånd-, knæ- og fodliste), når stilladset er 2 meter eller derover, og at alle der opstiller stilladser over 3 meter skal have en uddannelse. Det er gode krav, men ...

At falde ned fra et rullestillads på fx 1,5 meter kan afstedkomme meget alvorlige ulykker. Derfor vil Under Hjelmen opfordre andre firmaer til at følge Einar Kornerup og Jakons krav om minimum håndliste, når stilladser er over 50 centimeter høje eller Pihls krav om det samme, når stilladser er over 1 meter.

Læs mere om rullestilladser på siderne 4-5.

kaarechristensen@underhjelmene.dk

Skal dette være

DEN SIDSTE AVIS?

Avisen bliver lavet af frivillige kræfter blandt sikkerhedschefer i branchen. Situationen er nu sådan, at avisens chefredaktør og to af de fem hårdtarbejdende redaktører trækker sig, fordi de desværre ikke længere kan fortsætte med at lægge det store arbejde i avisen. Derfor efterlyser vi nu en chefredaktør og mindst to redaktører, sådan at vi kan fortsætte det gode arbejde. Er det dig? Så giv besked til Anne Antilla på aan@danskbyggeri.dk senest den 31. maj 2013.

50.000 huller

Beton'erne viser, hvordan opfindsomhed kan give bedre arbejdsstillinger.

I forbindelse med renoveringen af Nørreport Station skal der monteres 50.000 strittere til fastholdelse af ny overbeton – der skal bores 50.000 stk. 10 cm dybe Ø11 huller.

Beton'erne, der skal bore de mange huller, har udviklet en 'borerobot' og en 'bukkenøggle', så de undgår dårlige ergonomiske stillinger og skadelige vibrationer.

Borerobotten

En søjlestander på en kraftig stålplade + 2 hjul på den ene side og et transporthåndtag med hjul på den anden – sæt boremaskinen på søjlestanderen – og bor!

Maskinen startes – kontakten holdes nede med en trækilde – boremaskinens vægt yder nok tryk til, at opgaven udføres – og boret trækkes let op med håndsvinget, når opgaven er færdig.

Bukkenøglen

Efter montering af de 50.000 strittere i dækket, skal de bukkes i en højde af 8 cm over det eksisterende dæk.

Da stritterne ikke har samme højde, har man udviklet en særlig bukkenøggle. Med hjælp fra en rotorlaser og bukkenøglen, bukkes stritterne.

lassebentsen@underhjelmen.dk

Begge hænder på stigen!

Stigen er et af de mest anvendte redskaber hos tagdækkere, og ofte har tagdækkeren brug for håndværktøj på taget. Det kan føre til farlige situationer at gå op og ned ad en stige med værktøj i hånden.

Icopal Entreprise har derfor gjort arbejdet mere sikkert ved at give rygsække til tagdækerne. Rygsækkene består af kun ét rum, så de er nemme at fylde og tømme igen oppe på taget – og begge hænder er fri.

anneanttila@underhjelmen.dk

Med hjælp fra en rotorlaser og bukkenøglen bukkes 50.000 strittere.

Borerobot i aktion

Bukkenøglen virker – se filmen!

Fast arbejde til dovne Robert

Inspireret af kongen af kontanthjælp, den arbejdssky Robert Nielsen, har de på en NCC byggeplads døbt dimsen på billedet 'dovne Robert'.

“Den hedder normalt en doven dreng, men vi kalder den dovne Robert. Den fungerer som en ekstra arm, når vi monterer loftsplader steder, hvor vi ikke kan komme til med gipsløfteren. Han er billig i drift, fordi vi får tilskud fra kommunen,” joker NCC-tømmer Peter Bruhn.

louisefalborg@underhjelmen.dk

UNDER HJELMENE

Under Hjelmen er byggebranchens avis om arbejdsmiljø. Bladet er et samarbejde mellem Dansk Byggeri og 3F. Avisen er finansieret af Bygge- og Anlægsbranchens Udviklingsfond.

Har du forslag til næste nummer af Under Hjelmen, så ring til Anne Margrethe Anttila 29 60 66 71 eller skriv dit forslag til underhjelmen@underhjelmen.dk.

Under Hjelmenes redaktion:

Anne Margrethe Anttila Dansk Byggeri
Louise Falborg NCC Construction A/S
Anders Kabel Byggeriets Arbejdsmiljøbus
Stig Christensen NCC Construction A/S
Lasse Bentsen E. Pihl & Søn A/S
Pia Enemærke Becker HHM A/S
Bjarke Hakmann CG Jensen A/S

Kenneth Barlev
Kåre Christensen

Mette Møller Nielsen

Kirsten Sonne/baghus
Skive Folkeblad
Oplag

Petri & Haugsted A/S
Chefredaktør, NCC
Construction A/S
Ansvarshavende redaktør, Dansk Byggeri

Layout og design
Tryk, 70g offset
40.000

OPSLAGSTAVLEN

Glade spande!

Christiansen & Essenbæk vandt ArbejdsmiljøPrisen 2012

Christiansen & Essenbæk vandt ArbejdsmiljøPrisen i kategorien 'Arbejdsmiljø som strategisk element', bl.a. fordi deres sygefravær er faldet med 69 %. I samme kategori var NCC Construction nomineret og i kategorien 'Muskel- skeletpåvirkninger' var Enemærke & Petersen nomineret. *Tillykke til dem alle!*

Faktaark om nær-ved ulykker

Dette er heldigvis ikke fra Danmark – det kunne vi aldrig finde på!?

Faktaarket giver tips til, hvordan vi kan bruge nær-ved ulykker. Det kommer med eksempler fra det virkelige liv og indeholder et skema, I kan bruge, når I arbejder med nær-ved ulykker. På www.bar-ba.dk kan du finde faktaarket – men det nemmeste er at google det.

Plakat fra Hoffmann

Pink Panther som håndværker

Tom Hanks involveret i byggesjusk!

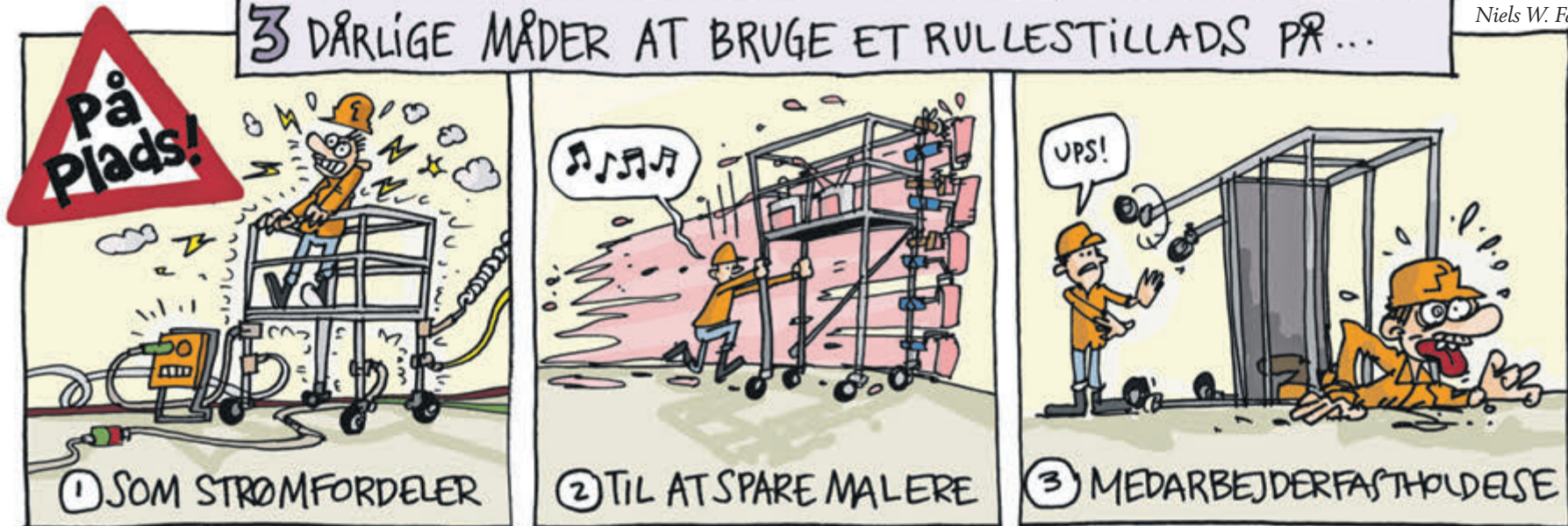
Hinkes Hjørne

Vejledning om færdsel på byggepladsen – adgangs- og transportveje

Hvordan indrettes byggepladsen rigtigt og optimalt, når det gælder adgangs- og transportveje – find hjælp og svar i den nye branchevejledning på www.bar-ba.dk

3 DÅRLIGE MÅDER AT BRUGE ET RULLESTILLADS PÅ...

Tegnet af Niels W. Falk

DeBatMan

Her på siden vil vi gerne opleve en levende debat på godt og ondt om arbejdsmiljøet på byggepladserne. Brok vil blive accepteret, men kun hvis det følges op af konkrete forslag til forbedringer.

Så fat pennen, pc'en eller telefonen og kom med din mening i DeBatMan. Kontakt Anne Margrethe Anttila 29 60 66 71 eller anneanttila@underhjelmene.dk eller gå ind på www.facebook.com/underhjelmene.

Sådan opstiller du rullestilladser

Scan og se den korte video

Scan og se den lange video

Scan en af disse qr-codes og få den korte eller lange version af opstillingsvejledning for rullestilladser. Den er udarbejdet efter de nye regler, der trådte i kraft 1. januar 2012.

Lamineret opstillingsvejledning

Godt initiativ fanget på byggeplads i København. Tømrersjakket havde lamineret opstillingsvejledningen fra stilladsleverandøren, og påsat denne på samtlige stilladsdæk.

“Vi oplevede ved flere tilfælde, at selv dem med stilladsuddannelse enten samlede rullestilladserne forkert eller glemte at få alle delene på. Men efter vi placerede vejledningen på samtlige stilladsdæk, har der ikke været fejl på vores stilladser,” udtaler tømrersvend Peter Madsen.

stigchristensen@underhjelmene.dk

Hvad synes du om EK's 1/2 m regler for rækværk på rullestilladser?

Ole Knudsen, tømrer hos Einar Kornerup A/S

Som udgangspunkt er reglen i orden. Men måske burde reglen først gælde ved en højere ståhøjde. Ved en ståhøjde på 1/2 meter er det alt for besværligt at komme op og ned af rullestilladset. Man kan næsten ikke kravle under håndlisten, så den skal fjernes hver gang, man skal op og ned.

Ingemann Nissen, formand hos Einar Kornerup A/S

Tager du en tur rundt på byggepladsen, vil du se, at der er håndlister på alle rullestilladser fra en 1/2 meters ståhøjde og op efter, fra 2 meter er der fuldt rækværk, så i den forstand fungerer reglen.

Men efter 1/2-meter reglens indførelse for rækværk på rullestilladser, har vi desværre også kunnet konstatere, at medarbejdere har haft en større tilbøjelighed til at vælge stiger og skamler frem for et rullestillads. De siger det er for besværligt at fjerne håndlisten, hver gang man skal op og ned af rullestilladset.

Jesper Christiansen, tømrer og arbejdsmiljørepræsentant, Jakon A/S

Det var irriterende i starten, når man skal op og ned fra stilladset, men det giver en god tryghed, når vi står oppe på stilladset.

Producenterne kunne overveje at lave en trædeliste, når man skal op og ned eller, endnu bedre, et stillads med en dækbredde på 70 eller 80 cm for de smalle stilladser. Det ville give bedre arbejdsbetingelser, og så tipper stilladset ikke så let, når man skal op og ned.

Hvad synes du om Jakons nye regler for rækværk på rullestilladser fra 1/2 m?

Mathias Larsen, tømrer Jakon A/S

Det er ok. Der har været lidt tilvæning, men alt i alt er det jo for at forbedre vores sikkerhed, når vi arbejder, og det skal man jo ikke klage over. Det handler om at planlægge sit arbejde og indrette sit arbejdssted ordentligt, så er der ikke nogen problemer med en ekstra håndliste på stilladset.

Faldt 1,3 m – sygemeldt i 6 uger

NCC tømrer falder 1,3 m ned fra et rullestillads. På skadestuen konstaterer man, at akillessenen i den ene fod er revet over. Det kostede benet i gips og sygemelding i 6 uger.

2 tømrere står på et rullestillads for at montere lister på en væg. Dækhøjden er 1,3 meter og hjulene på rullestilladset er ikke låst, fordi de 2 tømrere løbende trækker rullestilladset fremad. Da den ene tømrer skruer listen i væggen, trykker han lidt for hårdt på boremaskinen. Dette bevirker, at stilladset ruller bagud, og den anden tømrer falder forover og ned fra stilladset.

stigchristensen@underhjelmene.dk

Her viser tømreren, hvor hans uheldige kollega faldt ned fra stilladset og fik revet akillessenen over. Han selv stod i den modsatte ende af stilladset og fik skubbet stilladset bagud, fordi hjulene ikke var låst.

Væltede med 1,5 m højt rullestillads – en uges fravær

Håndværker arbejdede fra et lille 1,5 m højt rullestillads. Han trak sig selv og stilladset fremad, og havde derfor ikke låst hjulene. Da han skulle ned, valgte han at kravle ud over gavlen, men da hjulene ikke var låst, rullede stilladset væk fra ham og tippede, så han landede på ryggen og fik stilladset ned over sig. Han slap heldigvis med en forvredet skulder og nogle knubs.

På billedet viser en håndværker, der overværede ulykken, hvordan den skadelidte håndværker kravlede ned fra stilladset og endte med at få det ned over sig.

Moderne nedrivning – at gøre klar til de store maskiner

Etagedæk med indskudsler og rør-puds vægge er snart en saga blot, i dag gælder det om at strippe bygningerne og lade maskinerne klare det grove arbejde.

Alt løst inventar er fjernet, og der er klar til de store maskiner.

Delvis nedrivning kan i dag også klares med maskiner – en fjernbetjent 'Brokk' mod før i tiden en håndholdt kangohammer. Nedriveren påvirkes mindre af vibrationer og er på afstand af støvet – efter dagens dont er der nok stadig kræfter til en fodboldkamp med børnene.

Afgrænsning af støvende arbejdsområder i stor skala – hele bygningen er pakket ind og omgivelserne skånes for nedriverstøv – nå ja, og så er der skærmet for vejrliget

Ingen støv, mandskabet langt væk fra påvirkningerne, og både armeringsjern og betonbrokker genanvendes efter endt nedrivning.

Vandtåger fra dyser monteret ved betonsaks – ja, det støver stadig, men det begrænser mængden, og det våde støv falder til jorden, det flyver ikke rundt i luften til gene for håndværkere og naboer.

Sponge-Jet eller sandblæsning – hvad siger nedriverne?

Sanering for PCB eller bly med Sponge-Jet: der skal stadig passes på nedriveren, da materialet er under tryk – men det støver IKKE, samtidig med at det støjer mindre end traditionel sandblæsning, fræsning, nedhugning eller slibning, der ellers er de metoder, der anvendes, når der saneres for PCB eller bly.

J. Jensen A/S og OMØ A/S har sammen udviklet et helt nyt miljø- og arbejdsmiljøvenligt system til brug ved miljøsanering for PCB og bly. Her kan du læse mere om, hvordan systemet virker.

Troels Christensen fra J. Jensen er nedriver og arbejder både med Sponge-Jet og traditionel sandblæsning.

“Der er meget positivt at sige om Sponge-Jet,” siger Troels. “Du kan rense og suge affald op samtidig, og affaldet havner i gadeniveau, hvor din affaldscontainer står.”

“Der er også mindre affald. I den seneste blysaneringsopgave, skulle vi have brugt 100 tons ovntørret sand til opgaven, og alt var affald bagefter. Ved Sponge-Jet er affaldsmængden

50-70 % mindre, fordi materialet kan genbruges mange gange.”

“Vi er også hurtigere færdige med en opgave, når vi kan blæse og støvsuge samtidigt, plus det giver mindre op-hvirvling af støv end ved sandblæsning. Når der sandblæses, ligger alt sandet på gulvet, imens opgaven udføres. Derfor skal du f.eks. bære et rullestillads rundt, fordi det ikke kan køre i alt det sand. Ved Sponge-Jet rengøres gulvet løbende, og så kan rullestilladset rulle – smart ikk’?”

piabecker@underhjelmene.dk

Rester fra blæsearbejdet suges op og sendes via en lang slange retur til separering og genanvendelse i en container på gaden.

I disse tre stålfade opsamles svampene efter brug. Det grove og det fine affald i de to fade til venstre forsegles og sendes til deponi. I fadet til højre er de rensede svampe, der kan anvendes igen og igen og igen – helt op til 16 gange.

Sponge-Jet containeren på gaden – herfra styres fremførelse af materialet til blæseren med dysen og returmateriale, der deles op og genanvendes.

“Gammeldaws” / almindelig sandblæsning er selvfølgelig stadig en brugbar metode, men affaldsmængden er 10 gange større end ved brug af Sponge-Jet. Alt sand skal til deponi efter at være brugt bare én gang, mens svampene i Sponge-Jet'en kan bruges helt op til 16 gange.

Søndergaard Nedrivning har ordet

Arbejdstilsynet har været på besøg hos Søndergaard Nedrivning, og givet dem et påbud, fordi deres medarbejdere skovlede puds op i en trillebør. Søndergaard Nedrivning har gjort sig nogle overvejelser.

Det er hamrende ulovligt

Hvis det at skovle er en del af din daglige beskæftigelse, skal du være klar over, at du sandsynligvis bryder loven!

Er skovling en del af din daglige beskæftigelse, så må du maksimalt skovle 14,4 kilo dagligt!

Skovling foregår nemlig i $\frac{3}{4}$ armafstand fra rygraden, og da løftet ofte sker under knæhøjde og med vrid i ryggen, er der tale om forværende faktorer, og så må du kun løfte 3 kilo. Se side 66 i "Håndbogen – arbejdsmiljø i bygge og anlæg". En skovl vejer omkring 1,5 kilo, så du må altså højst skovle 1,5 kilo materiale ad gangen!

På side 68 i håndbogen kan du læse om løftfrekvenser. Hvis du vil undgå påbud fra Arbejdstilsynet, så må ovennævnte løft med skovl maksimalt ske 12 gange/time, og maksimalt 4 timer/uge. Skovler du dagligt, må du altså ikke flytte mere end 14,4 kg/dag!

En skovlehær på 100 mand

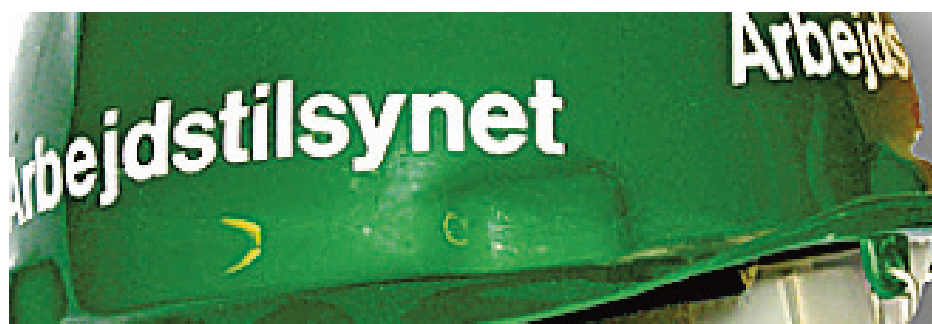
Det vil tage dig 69,4 arbejdsdage – lidt over 3 måneder – at flytte 1 ton materiale! Prøv selv at regne ud, hvor mange mennesker det vil kræve at skovle et ton materiale på én dag!

Hvad skal vi gøre fremover?

I situationer med opskovling af puds har vi selvfølgelig også andre muligheder. Men vi tænker mere på, hvad vi skal gøre i fremtiden, når vi f.eks. skal grave kældergulve og andet op på steder, hvor vi ikke kan få minigravere mv. ind. Og hvad med murene, som får et problem med at blande mørtel, og anlægsgartnerne, der skal mobilisere en mindre hær for at grave rosenbuske ned? Ja, for slet ikke at tale om, hvor galt det bliver, når vi skal skovle sne på byggepladserne!

Vi synes, det er fint, at overliggeren ligger lidt højt og er også med på, at overdrivelse fremmer forståelsen. Men her synes vi faktisk, at vi er ovre i det rablende vanvittige.

Med venlig hilsen
Søndergaard Nedrivning

Arbejdstilsynet svarer på spørgsmål fra sidste nummer af Under Hjelmen

Bliver der ført skærpet tilsyn med udenlandsk arbejdskraft?

Ja og nej. Udenlandske virksomheder, som kommer til Danmark, skal registrere sig i Registret for Udenlandske Tjenesteydere (RUT), så SKAT og AT kan finde dem og føre kontrol og tilsyn med, om de arbejder i respekt for dansk lovgivning. Men der er ikke tale om skærpet tilsyn – de skal som andre arbejde under forsvarlige arbejdsmiljøforhold, uanset om arbejdsgiveren er dansk eller udenlandsk. Vi behandler alle ens, uanset nationalitet.

Er der flere alvorlige arbejdsulykker med udenlandsk arbejdskraft end dansk?

Det er svært at give et entydigt svar på, da antallet af alvorlige ulykker heldigvis er lavt, og statistikken derfor ikke bliver troværdig. Det har været fremme i pressen, at der var en stor overhyppighed af dødsulykker hos udenlandske bygningsarbejdere. AT kan bekræfte dette samt, at vi ofte finder udenlandske arbejdere i de jobs, som er farlige; nedrivning, jord- og betonarbejde, villareoveringer uden tilstrækkelige hjælpemidler og lignende.

Venlig hilsen Hasse Mortensen,
tilsynschef, Arbejdstilsynet

De gode gamle dage

“Min morfar var blikkenslager Peter Otto Grundtvig, og han var med til at kobberdække et af tårnene på Ny Rosenborg overfor Ørstedsparken. Året er 1894, og morfar, en efterkommer af salmedigteren N.F.S. Grundtvig, ses som nr. 5 fra venstre på stilladset.”

– Edel Thomsen, Søborg

Og de er højt oppe – alle, selv den mest hærdede blikkenslager – ville forlange et stillads med rækværk, hvis han skulle lægge nyt kobber på tag og spir i 6-7 etagers højde.

louisefalborg@underhjelmene.dk

Bedre sikkerhed med app til smart- phones

GoingAware er en applikation til smartphones, der kan bruges, når arbejdsmiljøet på byggepladserne skal fotograferes og beskrives.

Applikationen 'GoingAware' kan bruges af arbejdsmiljøkoordinatoren på mønsterrunderne, men især også håndværkerne kan nemt og enkelt bruge den i hverdagen.

"Vi har udviklet to løsninger, der kan bruges i det daglige sikkerhedsarbejde: MobilRapport til at færdiggøre og sende notater direkte fra byggepladsen og GoingAware til at lade den enkelte medarbejder dokumentere sit eget arbejde," fortæller Frederik Teisner fra GoingAware.

I IHMA/S bruger arbejdsmiljøchef, Pia Enemærke Becker, GoingAware til mønsterrunder, fordi det med det samme giver mulighed for at udarbejde den fotorapport, der følger med mønsterrunden. "Programmet er nemt og overskueligt, og jeg undgår at have papirarbejdet liggende som endnu et hængeparti," siger Pia.

GoingAware gør det altså muligt at udarbejde dokumentation på stedet, mens problemet er i frisk erindring.

louisefalborg@underhjelmen.dk

Gå først på www.goingaware.com og registrer din telefon, download derefter app'en.

GoingAware til iPhone

GoingAware til android

Kunne du tænke dig at løbe over en motorvej med bind for øjnene?

Nej, vel? Alligevel gør du det måske på en måde, hvis du arbejder i højden – f.eks. på en lift – uden at være sikker på, at materiellet er i orden.

Under Hjelmen har talt med en lift-sælger, der kører rundt til kunder i hele landet. Han vil gerne være anonym grundet kunderne, men han er kendt af redaktionen, og vi kalder ham Jens. Jens fortæller, at han tit møder mestre i mindre håndværksvirksomheder, der dagligt sender deres medarbejdere op i lifte, som ikke har gennemgået det lovpligtige årseftersyn.

"Det er med hovedet under armen,

hvis liften ikke har været til eftersyn i flere år. Du kan jo ikke vide, om der er skjulte fejl, som pludselig får fatale konsekvenser. Jeg forstår ikke, at en mester eller hans ansatte er villige til at løbe den risiko," siger Jens, som sammenligner det med at løbe over en motorvej med bind for øjnene.

Robert Pajor fra Materielsektionen i Dansk Byggeri forstår det heller ikke. "Vores medlemmer ejer mange lifte, og vi har virkelig fokus på sikkerhed. Vi har udviklet Liftkontrol ordningen, som er et netværk af godkendte værksteder. Vores godkendte værksteder udfører årseftersyn på alle vores medlemmers lifte, og ordningen er åben for alle liftejere," fortæller Robert Pajor.

Find et godkendt værksted på www.liftkontrol.dk

anneantila@underhjelmen.dk

Ekstraudstyr til stenvognen

SmartMover med lad

Ladet kobles på gaflerne og SmartMover er nu forvandlet til en smal og manøvreedygtig motorbør. Ladet kan rumme det dobbelte af en almindelig trillebør og må læsse op til 250 kg.

Se mere på www.smartmover.dk

TEMA

Styr på STØVET

Mange ser støv som et uundgåeligt vilkår i byggebranchen. Og du kan da heller ikke undgå, at arbejdet støver, men du kan tage vare på dig selv og dine kollegaer ved at:

1. Fjerne støv ved kilden
2. Bruge værnemidler
3. Afgrænse støvende arbejde.

I dette temanummer ser vi på, hvad du kan gøre for at mindske støv i situationer som på tegningen, fordi:

Støv er farligt!

Når det kommer i lungerne kan det give kræft, forgiftninger, eller forskellige lungelidelser. Næsten 70 % af de faglærte danske bygningsarbejdere arbejder med støvende materialer i mere end ¼ af arbejdstiden!

Sådan mindsker du støv fra adgangsveje

Asfalteret vej og regelmæssig vanding.

Under opførelsen af ATP Ejendommens erhvervsbyggeri på Langelinie Kaj, hvor NCC var med i de indledende faser, har ATP og NCC fra start lagt stor vægt på, at tænke sikkerheden ind i planlægningen. Derfor har de bl.a. meget tidligt asfalteret en stor del af adgangsvejene. Asfalteringen og daglig vanding, især der hvor der ikke er asfalt, betyder, at støv fra adgangsveje ikke er et problem.

louisefalborg@underhjelmene.dk

Daglig vanding er støvets overmand.

Hjælper luftrensere på støvet?

Jens-Ole Bang,
Jakon tømrer og arbejdsmiljørepræsentant

Der er en væsentlig forskel på luftkvaliteten der, hvor vi bruger luftrenseren, især når vi isolerer, og i rum med en dårlig luftudskiftning og i gamle bygninger.

Gulvfister

'Gulvfister' arbejder med meget højt vandtryk, og slamsugeren sørger for, at alt slam fra afslibningen bliver fjernet således, at der er fuldstændig rent og tørt efter maskinen, der altså ikke udvikler nogen form for støv, fugt mv.

'Gulvfister' kan bruges til mange afslibningsopgaver: skimmelsvamp, gulve med bly- og PCB-holdig maling, samt olie-, tjære- og bitumenrester.

Få mere at vide hos: Steen Andersen 21 74 54 78/ sa@fli-dan.dk

Hvem er Frøken

Hvem har set Frøken Tryllestøv?
Hvor kommer hun fra?
Hvordan kan man få fat på hende?

Det er faktisk meget sjældent, der er nogen, der har set Frøken Tryllestøv. På de fleste byggepladser er hun lidt af et mysterium, men hun er der! Det kan godt være, hun er lidt lækker, men hun er en 'man-eater', der har sine trylletricks – og det er farlige tricks, så det er faktisk sjældent, der er nogen, der vil kendes ved hende!

Det er nu lidt synd for Frøken Tryllestøv, for i virkeligheden kender alle hende. Frøken Tryllestøv er nemlig hende, der flyver rundt og drysser tryllestøv ud på byggepladserne i hele landet – det støv, ingen vil kendes ved, men som alle kender og i virkeligheden godt ved hvor kommer fra!

louisefalborg@underhjelmene.dk

Her er to eksempler på lette og billige løsninger, der hjælper til at afgrænse det støvende arbejde

Her ses en plastikafdækning med en sort lynlås, der kan tapes op på væggen. Hurtig og nem løsning, men ikke særlig robust og går let i stykker. Fås hos Harald Nyborg for 25,- kr. stk. men kan sikkert også fås i andre byggemarkeder.

Her ses den almindelige tykkere plastafdækning, hvor der i midten er påklæbet en løs rød lynlås. Meget mere robust og holder længere. Senest benyttet med stor succes ved renovationsarbejder på Gentofte Hospital. De løse lynlåse kan bl.a. købes hos Carl Ras.

Inden arbejdet går i gang

Bygherre og projekterende

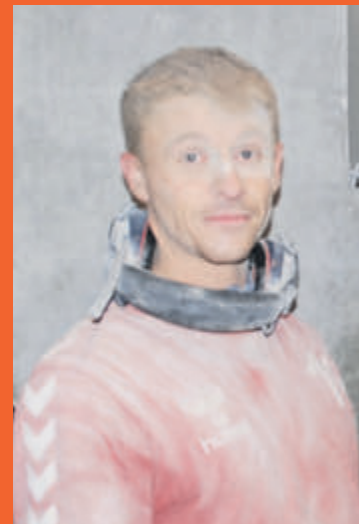
Som bygherre kan du mindske mængden af støv ved at:

- Gennemføre forundersøgelser
- Isolere støvende arbejder
- Planlægge byggepladsveje med belægning, der ikke støver

Entreprenør

Det er vigtigt, at du som entreprenør kortlægger risici for støvbelastning ved at:

- Spørge efter forundersøgelserne
- Sætte dig ind i Plan for sikkerhed og sundhed
- Bruge maskiner med effektivt sug eller vand
- Bruge luftrensere i arbejdsperioden (også om natten)
- Rydde op hver dag, så støvet ikke ophobes i krogene
- Rengøre mindst én gang om ugen
- Indkøbe og bruge korrekte værnemidler

Med lidt planlægning skulle en situation som denne gerne kunne undgås.

*Støven er lækker,
men er hun?*

Fjern støv ved kilden

Støv – det er også dit ansvar

Sug på rundsaven, luftrensere og Jakons oprydningstation i hjørnet = en støvfri byggeplads!

For tømrervirksomheden Jakon handler det om at motivere medarbejderne til at reducere støvudviklingen i deres arbejde.

Jakon har sat fokus på støv. Det betyder, at støv indgår i deres proces-APV, når der er tale om arbejder, der forårsager støv.

De sætter blandt andet fokus på:

- Øget brug af sug på håndværktøjer, der udvikler støv
- Brug af luftrensere hvor der er en øget støvudvikling for at reducere det støv, som ikke fanges med proces-sug
- Rengøring af arbejdsstedet hver dag og støvsugning mindst en gang om ugen.

Initiativerne er indarbejdet i den daglige planlægning og har blandt andet medført en større arbejdsglæde, og dertil går medarbejderne bogstaveligt hjem uden næsen fuld af støv. Tilmed er der også konstateret mindre støv i ventilationsanlæggene, malerarbejdet får en pænere finish, og slutrengøringen er nemmere overstået.

Men trods indarbejdede rutiner i planlægning og udførelse er det stadig vigtigt, at alle tager et ansvar for at mindske støv og hjælper hinanden med at huske det, når man glemmer. "Medarbejderne skal i hverdagen huske, at de selv har indflydelse på, hvor meget de støver, og byggelederen skal huske at sikre, at der bliver iværksat støvafgrænsende tiltag som for eksempel støvvægge og udsugning," siger arbejdsmiljøchef i Jakon, Morten Walbeck.

Husker du at bruge vand, når du skærer sten?

Når bro-læggere udfører belægningsarbejder er det tit, at en sten eller flise lige skal rettes til. Ofte anvendes en kapsav med stenklinge til dette.

Selve skærearbejdet afgiver en masse sten-støv, som bro-læggeren inhalerer. Støvet ophober sig i lungerne og forårsager inflammation (betændelsesreaktion) i lungerne. Inflammationen kan medføre at vævsdele i lungen dør (stenlunger) og lungefunktionen heraf nedsættes.

Det kan også være til stor gene for andre, da belægningsarbejder ofte udføres tæt på 'menigmand', f.eks. ved renovering af fortove, pladser mv.

Brolæggeren på arbejde. Der er vand på, men et sug kunne gøre det sidste.

Støvproblemet kan dog forebygges ved at montere vandtilførsel på kapsavene, sådan at der tilføres vand ved skæring. Dermed tynges støvet og lægger sig hurtigt.

kennethbarlev@underhjelmene.dk

anneantilla@underhjelmene.dk

Intet støv på hjernen hos Hilti

Hilti Danmark A/S dannede rammen om test af deres sidste nye støvreducerende håndværktøj. Redaktionen besøgte Hilti og fik en demonstration i brug af forskelligt værktøj med og uden brug af sug.

Det nye bor, hvor støvet suges direkte op gennem boret.

Uanset hvilke materialer vi arbejder med eller skærer og borer i, så vil der forekomme støv i større eller mindre grad. Støvet spredes til hele pladsen, hvis ikke der træffes støvreducerende foranstaltninger på forkant. Er du ikke på forkant, er det ofte vanskeligt eller dyrt at kontrollere støv. Uden kontrol udsættes alle på byggepladsen for skadeligt støv!

Det virker!

Der er faktisk rigtig mange værktøjer, der begrænser støv. Hos Hilti fik vi en præsentation af de nyeste støvbekæmpende værktøjer – billederne viser et af disse. Vi drøftede ivrigt funktionalitet og brugen ved svært tilgængelige steder, samt hvordan arbejdsprocesser kan optimeres, når støv fjernes med det samme. Konklusionen fra samtlige deltagere var klar: Støvreducerende værktøjer virker, når de anvendes korrekt.

Med et traditionelt bor uden sug, efterlades der en hel del støv.

Med det nye bor, hvor støvet suges direkte op gennem boret, er der intet støv bag efter. Hverken i, ved siden af eller nede i hullet. Genialt vurderer testholdet. Absolut testvinder.

Det er sundere!

Der vil dog stadig være områder eller situationer, hvor værktøjerne ikke kan anvendes optimalt, og så vil det naturligvis støve mere. Men ingen var i tvivl om at investerer man i støvbekæmpende værktøjer, uanset hvilken leverandør de kommer fra, er det en investering i et bedre og sundere arbejdsmiljø for alle.

stigchristensen@underhjelmene.dk

Hvad gør støv ved dig?

I Danmark dør hvert år 900 mennesker på grund af udsættelse for støv i deres arbejdsmiljø – når man ikke tæller kræfttilfældene med. Desuden er lungesygdomme kendt for at ødelægge livskvaliteten gennem rigtig mange år, så man regner faktisk med, at ca. 15.000 gode leveår tabes hvert år på grund af arbejdsbetingede lungesygdomme. To af disse sygdomme, som nok også er de mest kendte, er KOL og Silikose (stenlunger):

Har man KOL (kronisk obstruktiv lungesygdom), som fejlagtigt kaldes 'rygerlunger', er lufttrørene til lungerne forsnævrede, og lungerne bliver større, fordi man har svært ved at få luf-

ten ud af lungerne og dermed få iltet blodet tilstrækkeligt. KOL skyldes især indånding af svejserøg, cementstøv, kulstøv mv. Hver dag dør der 10 danskere af KOL. Tilsyneladende har bygningsarbejdere, der er ikke-rygere, mere end dobbelt så stor risiko for at få KOL end andre ikke-rygere.

Silikose kaldes ofte 'stenlunger' og skyldes indånding af stenstøv (især kvarts/flintesten) i forbindelse med bearbejdning af sten og beton. Silikose kan ikke helbredes og har ofte dødelig udgang. I Danmark anmeldes der hvert år ca. 40 nye tilfælde af silikose.

anderskabel@underhjelmene.dk

Andre støvreducerende værktøjer

Der findes mange andre støv-reducerende værktøjer. Scan her og se et par eksempler.

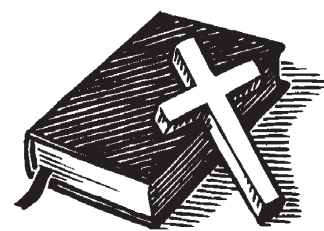
Boremaskine med sug

Mejselhammer med sug

Test af rillefræser med og uden sug

10 danskere har i dag
forladt os efter lang tids
hård sygdom.

KOL sendte dem i døden

Æret være deres minde

Denne dødsannonce er desværre
aktuel hver eneste dag i
Danmark! Fornylig måtte redak-
tionen sige farvel til en bekendt.

Håndværkerliv fra før verden gik af lave

Smed Carl Seifert var mester i København fra 1883 til 1933. En bog fra 1942 beskriver hans håndværkerliv. Her et uddrag til morskab og eftertanke. Se endnu et på side 14.

Smed Carl Seifert, mester i København fra 1883 til 1933

Mester Carl Seifert, der fik for få klø i sin læretid (se historien på side 14)

Er han smed?

I den første Tid af Carl Seiferts Mesteraar - fra 1883 og fremefter - var det som bekendt ikke nogen særlig Anbefaling for en Arbejder at han var Socialdemokrat - og navnlig Formændene for de socialdemokratiske Fagforeninger havde det mere end vanskeligt, da det næsten var umuligt for dem at faa Arbejde i de bedre Værksteder. Hvor et større Antal Svende var beskæftiget, ønskede man ikke disse "Urostifere" inden for Dørene.

At Seifert havde nogen særlig Kærlighed til Socialdemokrater og Fagforeninger, tror jeg ikke - ialfald ikke paa dette Tidspunkt - men efterfølgende lille Historie viser dog, at han satte mere Pris paa en dygtig Mand, der var Socialdemokrat, end paa en mindre dygtig, der ikke var det.

Naar Seifert skulde bruge en Svend mere paa værkstedet, plejede han at udspørge sine gode Svende om de kendte en Mand, der var kvalificeret til at tage fat her. Ved en saadan Lejlighed svarede en af hans Svende: "Ja, jeg kender en Mand, men han er desværre Socialist!" Seifert grundede lidt paa det, saa spurgte han fast: "Er han Smed?" - og da dette blev bekræftet varmt fra flere Sider, sluttede Seifert: "Hvis Manden virkelig er Smed, saa synes jeg, vi skal se bort fra det andet." *piabecker@underhjelmene.dk*

OL i London vinder guld i arbejdsmiljø

Opførelsen af OL-byggeriet i London var et af de største byggeprojekter i Europa og krævede over 80 millioner mandetimer fordelt på 46.000 mennesker fra 2005 til 2011.

Selvom arbejdsstyrken var så stor, lykkedes det at undgå dødsulykker under byggeriet, der endte med en ulykkesfrekvens på 1,6 (antal ulykker pr. 1.000.000 arbejdstimer). Det er meget mindre end normalt - ikke bare i den engelske byggeindustri men også i byggeindustrien i alle andre lande.

Gå ikke forbi

Byggeledelsen motiverede de ansatte til at påtage sig et fælles ansvar gennem kampagnen: 'Don't walk by'.

Kampagnen opfordrede de ansatte til at anmelde nær-ved ulykker - ikke ignorere dem. Ledelsen gjorde det klart, at anmeldelserne ikke skulle bruges til at udpege syndebukke, men til at forbedre sikkerheden.

"Ledende medarbejdere var opmærksomme på risikoen ved ikke at have fokus nok på sikkerheden, og de gentog konstant, hvorfor sikkerheden var vigtig for medarbejderne. De gjorde forskellige ting for at indsatsen blev ved med at 'føles frisk,'" skriver det engelske arbejdstilsyn, HSE.

Erfaringerne bør bruges i andre lande

HSE mener, at erfaringerne bør bruges i andre projekter, fordi OL-byggeriet viste, at det var muligt at mindske antallet af arbejdsulykker. Ud fra eksempler

Under byggeriet af London 2012 Olympic Stadium.

Foto: Anthony Kay/LOOP IMAGES

fra OL-byggepladserne konkluderer HSE, at det er muligt at opnå en stærk sikkerhedskultur gennem engagement, involvering af medarbejderne og forpligtelse fra organisationens side.

For at 'Don't walk by' skal virke, må alle kolleger lære at sige fra eller sige til og hjælpe og støtte kolleger, så de undgår farlige situationer. Det kan være

grænseoverskridende, at sige fra/til overfor en kollega, men dybest set handler det om at have overskud til at bekymre sig om sine medmennesker.

kennethbarlev@underhjelmene.dk

Forebyggelse af høreskader

Siemens, der bl.a. sælger individuelt formstøbte høreværn, stod for et kursus, hvor emnet var forebyggelse af høreskader. Dagen blev tilbudt som en del af de Supplerende Arbejdsmiljøuddannelser og bød på forskellige oplægsholdere, der fortalte om støj og retninglinjer ved valg af høreværn.

1/3 får høreskader!

En overlæge fra Aarhus hospital fortalte, at ca. hver 10. dansker har tinnitus, og det er ofte kommet pga. støjskader. Hun kunne også fortælle en tankevækkende oplysning, der vakte røre i salen: ca. 1/3 af alle, der opholder sig i støjfyldt miljø, får en høreskade – og det selvom de bruger høreværn!

Det gav anledning til en debat om, hvorvidt de gammeldags gule skumpropper eller lign. høreværn rent faktisk har den fornødne effekt, samt at det at bruge høreværn ikke kun handler om blot at vælge

det helt rigtige, men også om at vi er forskellige i forhold til, hvordan vi påvirkes af støj.

Ved valg af høreværn skal brugeren også passe på ikke at gøre sig selv til tunghør. Et høreværn skal kun bruges, når der er støj, og kun med den korrekte dæmpning.

Hvem skal tage ansvar?

Arbejdsmiljøleder Morten Walbeck fra Jakon fortalte, hvordan Jakon forebygger mod støj. Ifølge Morten handler det ikke kun om at undgå støj og stille de rigtige høreværn til rådighed, men om at skabe en kultur, hvor folk selv tager ansvar for at bruge støjreducerende tiltag og høreværn for derved at beskytte den hørelse, vi jo også har brug for, når vi har fri og er sammen med familie og venner.

Siemens høreværn kan kontaktes via Nina Storgaard: 2939 4770 / nina.storgaard@siemens.com

piabecker@underhjelmene.dk

Lydstyrke	Tid
SKADELIGT OMRÅDE	
180 dB Kanonskud. Trommehinden brister.	
134 dB Jetmotor på 30 m afstand.	0,3 sek.
125 dB SMERTEGRÆNSE.	3 sek.
USIKKERT OMRÅDE	
110 dB Diskotek, hovedtelefoner, rockbands øvelokale.	2 min.
109 dB 2/3 volumen på Walkman.	
106 dB Maksimal tilladte lydtryk for en motorsav.	4 min.
97 dB Typisk lydtryk fra en CNC maskine.	30 min.
90 dB Stærkt trafikeret gade, græssåmaskine, tung lastbil.	2,5 time
85 dB Høreværn skal anvendes hvis støjen ikke kan dæmpes ved kilden.	8 timer
SIKKERT OMRÅDE	
80 dB Trafikeret gade, hårterrer.	
60 dB Almindelig samtale.	
50 dB Dæmpet samtale.	
0 dB Hørbarhedsgrænse for et sundt øre.	

Klasselokalet udskiftet med byggepladsen

Tømrerformand Kim Bo Rasmussen fra Elindco gav for en dag lærlingene fra Roskilde Tekniske Skole mulighed for at besøge den virkelige verden i form af byggepladsen på Roskilde Katedralskole. Her arbejder Elindco med udvidelse og renovering af kantinen og opførelse af undervisningslokaler.

Faglærer John Maibom fra den tekniske skole havde to hold tømrere og byggemontageteknikere med ude i virkeligheden. Tømrerne fra Elindco skulle bl.a. opsætte loftsplader med den helt nye Minimounter. På den måde fik lærlingene stiftet bekendtskab med den nyeste montageteknologi – en teknologi som Roskilde Tekniske Skole ikke selv råder over endnu.

Lærlingene havde en god dag: De fik prøvet kræfter med at bruge maskinen i praksis og gode diskussioner om brug af tekniske hjælpemidler.

anderskabel@underhjelmene.dk

Arbejdsmiljø med i lommen

Android

iPhone

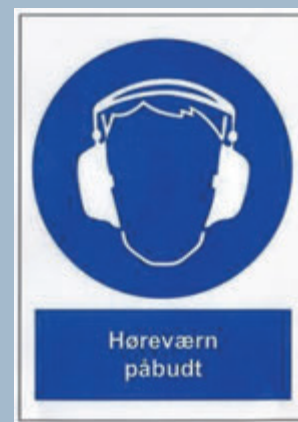
Det svenske Arbetmiljöverket (arbejdstilsyn) har lavet app'en "Buller" – det svenske ord for støj. App'en er en støjmåler, der giver et umiddelbart billede af støjniveauet. Programmet kan også sættes til at huske støjmålingerne, så man får en fornemmelse af, hvor meget støj man udsættes for i løbet af en dag. App'en er gratis.

Søg på "Buller" på din smartphone eller scan og download app'en her til venstre. Der findes også andre applikationer, der kan måle støj – søg fx på 'decibel'.

louisefalborg@underhjelmene.dk

Fakta om indkøb af høreværn

Nyt faktablad fra BAR-BA om indkøb af høreværn med tjekliste, der gør det nemmere at vælge det rette høreværn – find det på www.bar-ba.dk

Brandslukningsøvelse fra DBI kursus (foto venligst udlånt af DBI).

Kursusbevis

Varmt arbejde – det fede kursus

Alle håndværkere i HHM A/S har nu været på kursus i varmt arbejde. Det stiller forsikringen krav om – tja – og medarbejderne fik brugbar viden med hjem.

I sidste nummer af Under Hjelmen beskrev vi, hvordan det hurtigt kan blive en dyr affære, hvis varmt arbejde udvikler sig til en brand. Vi skrev også, at hvis forsikringen skal dække skaderne efter en sådan brand, så er der krav om uddannelse. Derfor har alle håndværkere i HHM A/S brugt en dag på skolebænken hos Dansk Brand- og sikringsteknisk Institut i Hvidovre.

Underviserne havde selv mange års erfaringer som brandmænd og røgdykkere, så de vidste, hvor varmt det bliver, når det går rigtigt galt.

Og tro ikke, at vi bare sad bænket en hel dag med ørerne slået ud, mens vi kæmpede for at holde os vågne – nej undervisningen var inspirerende og levende. Bl.a. så vi flere film om, hvor hurtigt det går, når en brand starter, hvordan røgen breder sig, og hvor-

dan overtændingen bare kommer som en eksplosion – KA-BUM!

Åh jo, så fik vi også lov til selv at slukke flere småbrande med brandtæpper og pulverslukkere, meget effektivt, når man har lært, hvordan det skal håndteres – og sjovt, nu det ikke var alvor!

Kurset er gyldigt i alle de nordiske lande, ja, i Sverige skal du faktisk have beviset på dig, ellers bliver arbejdet i bogstaveligste forstand stoppet, til du har været hjemme og hente dit kursusbevis.

Tilbagemeldingerne fra medarbejderne har været: "Fedt kursus – det skulle du også ha'!"

piabecker@underhjelmen.dk

Forsikringens regler ved varmt arbejde

I sidste nummer bragte vi en artikel om krav ved varmt arbejde – den skabte livlig debat, fordi der var usikkerhed om, hvem der stillede kravene.

For at gøre det helt klart, skrev vi om krav fra FORSIKRINGSSELSKABERNE.

Det er krav om:

- Udfyldelse af aftaleblanket
- Etablering af brandvagt
- Kursus om varmt arbejde

Opstår der brand pga. varmt arbejde, kontrollerer forsikringsselskaberne om kravene er overholdt. Er de ikke, dækker forsikringen måske ikke – og det kan blive rigtig dyrt!

Se Codans regler for varmt arbejde: Google 'regler for varmt arbejde' (første link).

anderskabel@underhjelmen.dk

Elektronisk uddannelseskort

Bygge- og anlægsbranchen har den 14. januar 2013 indført et nyt elektronisk uddannelseskort med oplysninger om svendebrev og gennemførte AMU-kurser. Uddannelseskortet kan blandt andet bruges som adgangskontrol til byggepladser.

Kortet er en nem og hurtig løsning for virksomheder og medarbejdere, så de til enhver tid kan dokumentere deres uddannelser og kurser ved hjælp af en smartphone eller en computer. Uddannelseskortet er personligt og viser et foto af kortholder samt navn og fødselsdato.

Kortet indeholder:

Oplysninger om medarbejderens uddannelse inden for træfagenes byggeuddannelser, struktør-, brolægger- og tagdækkeruddannelsen, teknisk isolatør og mureruddannelsen.

Bevis for kontraktuddannelser

Elektronisk registrerede AMU-kurser samt sikkerheds- og certifikatbelagte kurser på alle, der har et kort – uanset baggrund.

Uddannelseskortet dokumenterer vådrums-certifikat på gulvområdet.

Læs mere på: www.bygud.dk

anneantila@underhjelmen.dk

LÆRLINGE 2 IDEN

Freestyle om arbejdsmiljø

Thomas og Emil,
tømrelæringer på 3. hovedforløb

Hvad synes I om denne måde at blive undervist på?

Emil: "Jeg synes, det var en kanon god måde, og jeg synes, at det er meget bedre end et kedeligt foredrag i to timer, hvor der står en eller anden mand og snakker i en mikrofon."

Thomas: "Ja, man falder ikke så megen hen, og det er mer' spændende."

Emil: "Det var også fedt, at der var sådan lidt mere flow i det, hvor det skiftede hele tiden mellem noget sjovt og det seriøse."

"Vi skal tale om, hvordan I undgår at slå jer selv ihjel, for I skal betale min pension. Jeg kender selv til arbejdsulykker. Jeg har været lærervikar. Der spiller man rundbold, og de små svin kan jo ikke ramme bolden, men de slår lige i skridthøjde."

Sådan lød komikeren Mads Brynnums introduktion til arbejdsmiljødagen, da Under Hjelmene deltog i arrangementer ved Selandia CEU, Slagelse og ved Syddansk Erhvervsskole, Odense.

Arrangementet skete i forbindelse med EU's arbejdsmiljøuge, hvor to rappere, en komiker og en række eksperter rejste landet rundt for at give en anderledes lektion i arbejdsmiljø med særlig fokus på ulykker hos unge.

De unge er overrepræsenteret i ulykkesstatistikker "Mange tror, at de unge kommer til skade, fordi de gerne vil være seje, stærke og vise, hvad de dur til. Men det, vi ved, er, at unge ofte får skodopgaver, som ingen af de udlærte gider tage. Og det er måske opgaver, som man ikke får meget at vide om," sagde tilsynsførende ved Arbejdstilsynet, Mia Birkum Gents.

De seriøse indslag blev fulgt af rapperne Fantomet og Pedo B, som skulle freestyle ud fra de ord, som eksperterne havde brugt i løbet af dagen.

frederikmarkerhansen@underhjemmene.dk

Han fik for få klø!

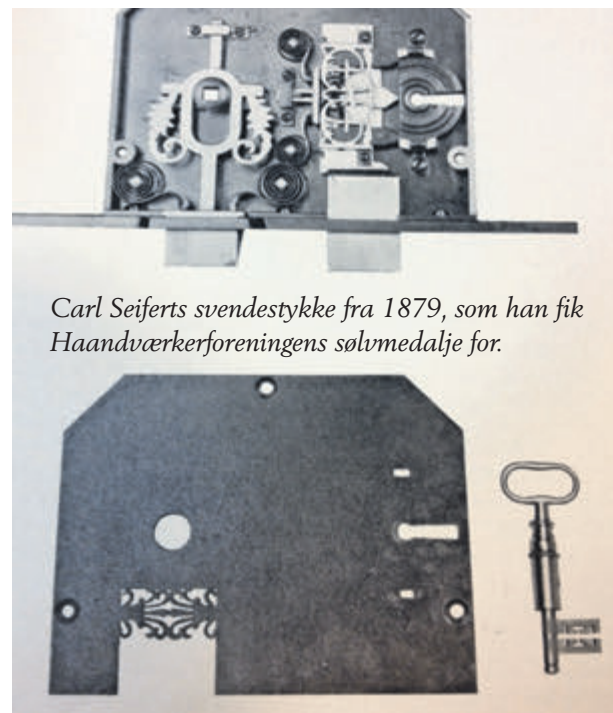
Her kan du læse endnu et uddrag fra bogen om Carl Seifert (se side 11).

I Haandværkerforeningen fra 1923, blev der holdt en Række oplysende Møder med Foredrag og om aktuelle Emner og med inviterede Autoriteter fra forskellige Områder. Et af disse Emner var: "Vore Læringer og Lærlingetugt", og der blev fra flere Sider peget paa den humane og forstaaende Linie, der nu burde følges ved Oplæring af Haandværkets Ungdom. – Dette fandt naturligvis Tilslutning hos den største Del af Forsamlingen.

Da gik Seifert op paa Talerstolen og udtalte omtrent Følgende: "Jeg behøver ikke bruge mange Ord for at sige min Mening om denne Sag. Det er muligt, at man kan oplære en Maler eller en Bogbinder uden Klø, men jeg ved, at naar man skal lave en almindelig københavnsk Kommuneskoledreng om til en brugbar Smed, saa skal der Øretæver til! Og dem faar han hos Carl Seifert, saa længe jeg skal have Ansvar for Oplæring!

Hvor mange Klø en saadan Dreng skal have, er naturligvis forskelligt, men jeg ved, at jeg fik mange, mange Klø i min Læretid – og jeg fik for lidt!"

piabecker@underhjemmene.dk

Carl Seiferts svendestykke fra 1879, som han fik Haandværkerforeningens sølvmedalje for.

Scan og se alle vinderne fra dette års DM i Arbejdsmiljø.

Danmarks bedste læringer i DM i Skills

Hvad skal vi med den fandens hjelm?

Det er vel nok et af de emner, der bliver berørt mest på byggepladserne i dag. Der bruges oceaner af tid på sikkerhedsmøder på at opdele byggepladsen i afsnit, hvor der skal bruges hjelm og allerhelst, hvor der ikke skal bruges hjelm. Så derfor vil vi nu stille dig 10 spørgsmål om brug af hjelm:

2 Synes du, at man skal have hjelm på ved vejarbejde på motorvej?

3

3. Synes du, at det er nødvendigt med hjelm, når du arbejder på rullestillads med fx loftmontage?

4

Synes du, at hjelm er nødvendig, når du arbejder som håndmand ved siden af en gravemaskine?

1 Synes du, at du skal have hjelm på, hvis du arbejder på terræn, og der samtidig foregår tagarbejde i nærheden?

6. Synes du, at stilladsarbejdere skal have hjelm på, når de opstiller og nedtager stilladser?

6

5

5. Synes du, at du skal have hjelm på, når du færdes på stillads, hvor der arbejdes på flere niveauer?

7

7. Synes du, chauffører og leverandører skal have hjelm på, når de kommer på byggepladserne?

8. Synes du, at byggeledelsen og bygherren skal have hjelm på, når de færdes på pladsen?

8

9

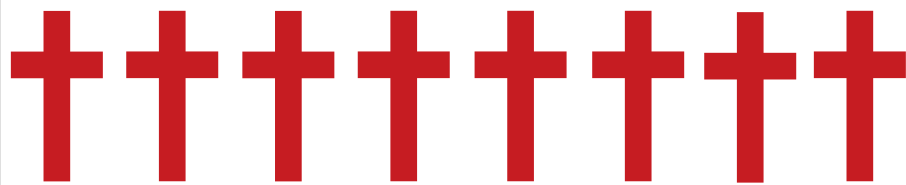
9. Synes du, at man skal have hjelm på, når adgangsvejen ligger langs et stillads?

10

10. Synes du, at det er i orden at lægge hjelmen, hvis en faggruppe arbejder i et afgrænset område uden nedstyrtningsfare?

Døde i byggeriet i Danmark 2012

28. marts 2012 ■ Ved et dokbassin i Helsingør blev en betonarbejder ramt af et forskallingstårn og døde. Betonarbejderen var sammen med kollegaerne ved at rejse forskallingstårne, som de havde samlet liggende på dækket. Da de havde rejst de første tre tårne, kom et par kraftige vindstød, der fik et 7,5 meter højt tårn til at vælte.

7. juni 2012 ■ En arbejder faldt 6 meter ned fra et sadeltag på en landejendom. Afdøde var i færd med at reparere skorstenen. Adgangen til tagryg var ifølge Arbejdstilsynet angiveligt en stige til tagfod og derfra til tagryg uden brug af hjælpemidler.

15. juni 2012 ■ Ved nedrivning af en skorsten var gafflerne på en truck placeret på hver sin side af skorstenen. Der var lagt to paller på gafflerne af trucken. De var bundet sammen med stropper, og skorstenen stod mellem pallerne og førerhuset på trucken. Håndværkeren stod på de to paller i 4,6 meters højde, da skorstenen knækker, og han styrter ned med skorstenen og omkommer.

15. juni 2012 ■ En lastbilchauffør havde transporteret facadeelementer, der var placeret på en sættevogn, der på ladet havde en A-buk. Det yderste beton-element på 4,1 ton væltede ned over chaufføren, som blev dræbt på stedet. Ifølge Arbejdstilsynet stod lastbilen ikke på vandret underlag. Ulykken skete da chaufføren løsnede den midterste strop, der havde fastholdt elementerne til A-bukken.

19. juni 2012 ■ Da en 51-årig håndværker var i gang med at demontere bølgeeternitplader, træder han igennem tagkonstruktionen og styrter 3,5 meter ned. Det er formodentlig en ældre og ødelagt lægte, som ikke har kunnet holde den forulykkede. Håndværkeren døde senere af sine kvæstelser.

19. juni 2012 ■ En 70-årig tømrermester døde efter et fald fra en stige i tre-fire meters højde. Han var i gang med at udskifte tagrender på et hus. Han arbejdede fra en stige, der stod på et bukkestillads, der ikke var fastgjort til muren. Under arbejdet pressede stigen stilladset væk fra væggen. Stilladet væltede, og stigen faldt ned og ramte den underliggende betontrappe.

25. juni 2012 ■ I forbindelse med nedrivning af et gammelt hus, omkom en nedriver. Han befandt sig på den forkerte side af skorstenen, da den væltede og ramte ham. Arbejdstilsynet vurderede, at nedrivningsarbejdet ikke blev foretaget på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde, da arbejdet udførtes med håndkraft og ikke med maskiner.

27. august 2012 ■ En 30-årig tømrer døde af sine kvæstelser efter fald på 8,3 meter fra et tag. Ulykken skete da han trådte på en løs ståltrapezplade på taget af bygningen. De løse trapezplader lå over to udskårne huller, som senere skulle anvendes til ovenlysvinduer.

Døde i byggeriet i Danmark 2013

22. januar 2013 ■ En stilladsarbejder styrtede 12 meter fra en overdækning, han skulle til at tage ned. Manden døde af sine kvæstelser. Se nærmere beskrivelse til højre.

Stilladsarbejder døde af sine kvæstelser

Stilladsarbejder brugte ikke faldsikring, da han styrtede gennem en overdækning og omkom.

Den 22. januar skete en fatal arbejdsulykke i forbindelse med renoveringsarbejderne på Hotel d'Angleterre.

En 32-årig stilladsarbejder ville feje sneen væk fra overdækningen over den indre gård, som de var ved at nedtage. Til trods for at andre håndværkere havde foreslået ham at anvende faldsikringsudstyr, valgte han at gå ud på overdækningen og påbegynde arbejdet uden faldsikring. Da han gik hen over trapezpladerne, brød én sammen under ham, og han styrtede ca. 12 meter ned.

Der blev straks iværksat førstehjælp af kolleger, og han blev hurtigt kørt til Rigshospitalets traumeafdeling, hvor han senere afgik ved døden.

På ulykkestidspunktet var temperaturen ca. $\pm 3^{\circ}$, og ifølge leverandøren af trapezpladerne, reduceres pladernes evne ved så lav temperatur til at klare belastninger som fx færdsel til ca. 40 % af den fulde styrke.

lassebentsen@underhjelmene.dk

Der blev ikke sendt en ambulance

Lars måtte selv køre Marc på hospitalet efter en voldsom ulykke, for det er nemlig ikke altid, der bliver sendt en ambulance.

En tidlig morgen skærer Marc, der er tømmer, sig i tommelfingeren med en håndholdt rundsav. Hans makker Lars, er hurtig ved hans side og får surret en klud om fingeren og standset blødningen.

Ingen Ambulance

Lars fortæller: "Beredskabsplanen var fulgt, nu manglede jeg blot at ringe 112, så vi kunne få en ambulance, men sådan skulle det ikke gå. Vagtcentralen spurgte mig om tommelfingeren var helt skåret af, og jeg svarer, at jeg ikke vidste hvor dybt, der var skåret, for det blødte voldsomt. Vagten sagde, at der ikke ville blive sendt en ambulance, og stillede mig i stedet om til en akutsygeplejerske.

'Hold hånden højt og køр på skadestuen,' sagde sygeplejersken til mig. Jeg var både forskrækket over ulykken og forvirret over, at der ikke kom en ambulance. Pludselig havde jeg ansvaret for en såret kollega, som måske ville gå i chok, og jeg var også selv lidt chokeret. Samtidig skulle jeg til at finde en skadestue, være ansvarlig bilist og holde både Marc og mig selv i ro. Tænker jeg tilbage, klarede jeg jo opgaven, men jeg er rystet over den manglende hjælp," slutter Lars.

Under Hjelmene har spurgt Alarmcentralen, hvornår der bliver sendt en ambulance. Det kunne de ikke give et entydigt svar på, men sagde, at det bliver vurderet af det sundhedsfaglige personale.

annebetrasmussen@underhjelmene.dk

Marc kan ikke huske, hvordan ulykken skete. Her er en rekonstruktion.

Blev slået ud af sin skruemaskine

En elektriker ville flytte sit rullestillads, så en anden håndværker kunne komme forbi. Hans skruemaskine lå på gavlkanten af stilladset, der ikke havde fodbrædder på. I stedet for en hjelm havde elektrikereren kun en blød kasket på. Han undlod at låse hjulene op, så da han trak i stilladset, faldt skruemaskinen ned og ramte ham i hovedet.

Politiet er her ved at undersøge ulykken.

Her er skruemaskinen, der ramte ham i hovedet med spidsen først. Hvis han havde haft sikkerhedshjelm på, var han højst sandsynligt ikke kommet til skade.

Det skal du gøre, når du ringer 112

Ro

Bevar roen, det er afgørende for, om den rigtige hjælp bliver sendt til det rigtige sted.

Når du ringer 112, skal du oplyse:

- Hvad der er sket
- Hvor det er sket
- Hvornår det er sket
- Hvilket nummer du ringer fra
- Hvor hjælpen skal sendes hen
- Hvor mange tilskadede der er

Læg ikke på før beskeden er forstået på alarmcentralen.

Vejviser

Send en vejviser af sted for at sikre, at hjælpen når frem til det rigtige sted.

Beredskabsplanen

Alle byggepladser skal have en beredskabsplan, der skal være synlig og kendt af alle på pladsen. Alle skal vide, hvor førstehjælpsudstyret er, og hvordan de skal forholde sig, hvis der sker en ulykke – psykisk førstehjælp og krisehjælp skal også fremgå af beredskabsplanen.

På www.danskbyggeri.dk/arbejdsmiljo kan du under ulykker finde info om beredskabsplaner.

louisefalborg@underhjelmene.dk

SIKKERHED

... fra en anden vinkel

“Hvis du synes alt går, som det skal – så er du på vej i et baghold ...”

Lars Robl

Lars Robl i aktion i Afghanistan.

Den måde at tænke på har nok været den væsentligste årsag til, at vi i Jægerkorpset ikke har haft flere alvorlige ulykker på vores arbejdspladser rundt om i 'verdens brændpunkter', end tilfældet er.

Jeg blev jægersoldat i 1988 og tjente ved Jægerkorpset i 20 år. Det var en spændende periode, hvor Jægerkorpset gik fra at være en opklaringsenhed, der havde til opgave at rapportere om den sovjetiske hærs bevægelser i det tidligere Østtyskland, til at være en moderne specialenhed, der med kort varsel indsættes overalt i verden, senest i Afghanistan.

Jægerkorpsets 'arbejdsplads' er bl.a. karakteriseret ved at være uforudsigelig, meget omskiftelig og med mange både åbenlyse og skjulte risici, og

situationer kan udvikle sig faretruende på kort tid.

Fra den Kolde Krig til Afghanistan

Selvfølgelig har jægersoldaterne altid være opmærksomme på de risici, der var forbundet med deres arbejde – uanset om det var på øvelser under den Kolde Krig, under konflikten på Balkan, i Irak eller i Afghanistan, som er 'arbejdspladsen' i øjeblikket. Men i Irak blev vi alligevel tvunget til at tænke anderledes, for at undgå ulykker og fortsat komme sikkert hjem fra arbejde. Vi fandt ud af, at når vi havde været på den samme 'arbejdsplads' over længere tid, blev vi for vant til de risici, der var en del af dagligdagen og var derfor ikke opmærksomme på dem.

Vores adfærd

Det førte til, at vi blev nødt til at tænke anderledes for fortsat at have fokus på de risici, der

var på vores arbejdsplads. Vi indførte tre 'leveregler' rettet mod vores adfærd – altså dem vi gør:

- Tag vare på hinanden (tag ansvar for andre end dig selv)
- Tænk fremad – hvad nu hvis? (hvordan kan den arbejdsproces udvikle sig, som du skal til at begynde på eller står midt i?)
- Sig fra (hvis du har en fornemmelse af, at der er en risiko, vi har overset eller ikke har styr på – så tag ansvar og sig det!)

Ulykker sker. De sker på alle arbejdspladser, uanset hvor de er, og hvordan de ser ud. Men vi er overbeviste om, at de tre leveregler har betydet, at vi har reduceret ulykkerne til et absolut minimum – selvom vores 'arbejdsplads' i øjeblikket er en krigszone i Afghanistan.

larsrobl@underhjelmene.dk

Vinder af konkurrencen

Tillykke til Søren Larsen fra Energinet.

Han er den heldige vinder af 1. præmien i konkurrencen "Hvor mange af disse rullestilladser er i orden" fra sidste nummer af Under Hjelmene.

Der var ét stillads, der var i orden, og det var nr. 2.

Scan og se stilladserne

Dødulykken fra sidste nummer

I sidste nummer af Under Hjelmene skrev vi om dødsulykken i Helsingør. PERI, producenten af de Multiprop tårne, der var omtalt i artiklen, har her bedt om ordet:

Dødsulykken på Søfartsmuseet i forbindelse med montering af Multiprop tårne, er ifølge Arbejdstilsynets straks påbud, som PERI har fået aktindsigt i, sket af den ene årsag, at montagevejledning fra PERI (udleveret på dansk og polsk) ikke er fulgt.

Montagevejledning fra PERI beskriver ordret følgende:

Opstilling af tårn

Inden opstilling skal alle møtrikker ligge an mod slibefluden.

- Hægt et firstrengnet ophæng på to modstående rammer i den øverste rammerække
- Opstil tårnet
- Ret tårnet ind
- Afstiv tårnet om nødvendigt
- Kontrollér stabiliteten
- Hægt anslagsmidlerne af f.eks. med kørestillads ifølge DIN 4422 eller ved fjerudløsning.

Find mindst 5 gode og 1 dårlig på dette billede – og deltag i konkurrencen

FRIST FOR SVAR ER D. 2. SEPTEMBER 2013

Scan og send
sms-svar

Alle kan deltage i konkurrencen og blive de heldige vindere af de flotte præmier. Find mindst 5 gode arbejdsmiljøforhold og 1 dårligt, og du deltager i konkurrencen om:

1. præmie: Et godt digitalt kamera til ca. 2000,- kr.
2. præmie: Flot sikkerhedshjelm fra USA
3. præmie: Seje sikkerhedsbriller fra USA

Du kan vælge at:

- SMS'e dit svar til 29 60 66 71 og beskrive de gode eksempler og det dårlige eksempel fra billedet.
- Du kan også scanne koden og komme direkte til en SMS, hvor du gør det samme, som beskrevet ovenfor.
- Du kan også sende en mail til bra@danskbyggeri.dk, hvor du beskriver de gode og det dårlige eksempel.

HUSK!!!! Uanset hvilken metode du vælger, skal vi have dit navn og adresse, så vi kan sende en eventuel præmie til dig.

Her et par billeder taget i Thailand.

I dette tilfælde får kaos en helt ny betydning!

Overblik skal der til, men i dette tilfælde er det noget usikkert ...

Synes du, at Pihls regler for håndliste på rullestilladser allerede i 1 m's højde gør dit arbejde mere sikkert?

Peter Carlsen,
BGB tømrer på FN-Byen

Jeg synes, at det er en latterlig regel. Det eneste, der kommer ud af det, er, at man skal vride og vende sig for at komme op på stilladset.

Jack Emdal,
Pihl tømrer på d'Angleterre

Jeg synes, at det er meget fornuftigt og går ind for princippet. Men det er meget vigtigt, at vores arbejdsledere sikrer, at det rigtige udstyr er til stede på pladsen. Her på pladsen har vi flere forskellige fabrikater af rullestilladser, og det gør det hele noget vanskeligere.

Byggepladsens bedste røv!

I Hoffmann er de enige om, at gravemaskinen har Hoffmanns bedste røv.

Hos maskinafdelingen i Hoffmann havde de problemer med sikre ståsteder, når de skulle indstille GPS'en på gravemaskinerne. Derfor har de sammen med leverandøren udviklet en platform, de kan stå på, når GPS'en

skal indstilles (se markeringerne på billedet). Det var medarbejdernes egen idé, og nu er det blevet standardudstyr på alle leverandørens maskiner.

Hvad sker der Under Hjelmene på redaktionen?

Harry! Han sagde, at vi skulle sætte rækværk op!

Århh Solveig, din tøsøs, der er kun syv meter ned!

OK, min egen Tarzan! Så smutter du derop.

Thomas Bach,
BGB tømrer på FN-Byen

Jeg kan godt se fornuften i det, så det er OK. Det er selvfølgelig lidt mere besværligt at komme op eller ned fra stilladset, men vi får til gengæld fjernet risikoen for at falde ned deroppefra.

Karl G. Petersen,
Pihl murerformand på d'Angleterre

Jeg ville gerne have kravet ændret til 1,20 m, så vi undgik rækværkerne når vi sætter murerbukkene, der er 1,10 m høje, op. Ved højder herover er det helt i orden med rækværkerne.